

Klimatilpasningsprosjektet steds- og sentrumsutvikling i Nesbyen

Forslag til visjon og strategiske mål

Illustrasjon: Henning Larsen

Å styre en stedsutvikling

Foto: Nesbyen kommune

Bakgrunn for oppdraget

- ▶ Klimatilpasningsprosjektet steds- og sentrumsutvikling i Nesbyen ble etablert som konsekvens av uværet Hans. Arbeidet inkluderer bistand innen strategisk byledelse og utvikling av en felles visjon med strategiske mål som kommunen sammen med samfunnet skal benytte som styringsverktøy i gjenoppbyggingen og for steds- og sentrumsutvikling etter Hans. Prosjektet er en del av NVEs flomsikringsprosjekt i Nesbyen. Det har vært tett samhandling mellom Nesbyen kommune, NVE og deres konsulenter, Henning Larsen, gjennom prosjektet.
- ▶ En annen viktig leveranse var å bistå deltakerne på workshopen med å utarbeide spørsmål om flomsikringsprosjektet NVE og kommunen gjennomført våren og høsten 2024. Spørsmålene ble overrakt kommunen og NVE for videre oppfølging.
- ▶ Forslag til visjon og strategiske mål er utarbeidet på bakgrunn av intervjuer foretatt august og september, samt en rekke med workshops gjennomført høsten 2024. Deltakere på workshopene og de som ble intervjuet representerer Nes-samfunnet på ulike måter og er bredt sammensatt fra næringslivet, idrett, kultur, organisasjoner, ungdom, eldre, politikere mfl. Kommunedirektør Bente Rudrud Herdlevær og konstituert teknisk direktør Jeanette Kaspersen har vært hovedkontakten underveis.
- ▶ Dokumentet er oppsummering av arbeidet som er gjennomført, men representerer også starten på en stor endringsprosess.

Foto: Thomas Mørch.

Verktøy for å styre en steds- og senterutvikling

Uværet Hans utgjorde en stor endring av Nesbyen fysisk og som samfunn. Det er nødvendig å gjennomføre flere flomsikringstiltak, blant annet ved å etablere en flomvoll. Dette gir oss samtidig en mulighet til å benytte utfordringene vi står til å endre måte vi tenker og jobber på.

NVEs ambisjon med flomvollprosjektet, Hælug, er at prosjektet skal kunne legge til rette for helhetlig stedsutvikling med positivt økonomisk vekst. Dette prosjektet legger grunnlaget for å realisere denne ambisjonen.

Kommunen kan ikke gjennomføre endring alene. Det må vi gjøre sammen som Nes-samfunn. Visjon med strategiske mål og høstens prosess har gitt oss nye verktøy og retning for å styre klimatilpasningen og stedsutviklingen av Nesbyen.

For kommunen, næringslivet, organisasjoner, kulturliv, idretten og innbyggerne i lokalsamfunnet vil visjon og strategiske mål fungere som et styringsverktøy når nye aktiviteter, initiativer, tiltak og prosjekter lanseres. Utviklingen skjer både ovenfra - av politikere og myndigheter, og nedenfra - av lokale initiativer og ildsjeler. Kommunen koordinerer arbeidet, og oppretter et samarbeidsforum hvor representanter fra Nes-samfunnet deltar.

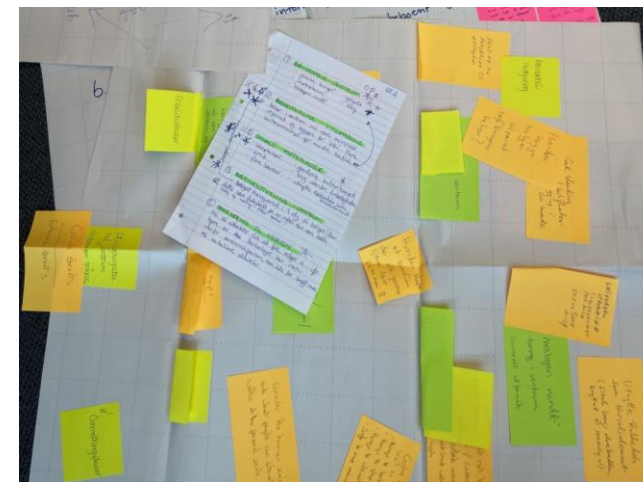
Styringsverktøyet gjør at man kan å bruke offentlige, private og samfunnet for øvrig sine ressurser målrettet og effektivt, enten man samlet sett har god økonomi eller har 'next to nothing'*-budsjetter. Strategier balanserer mål, virkemidler og metoder. Handlinger er elementer som virkeliggjør strategien. Handling er derfor avgjørende for å lykkes.

Kommunen kan ikke og skal ikke gjennomføre all endring i Nesbyen alene. Kommunens oppgave vil hovedsakelig handle om å lede prosesser, sørge for at vi alle holder samme retning, og benytte verktøy og ressurser samlet. Kommunen viser vilje og styrke til handling ved å gjennomføre et åpningstrekk. Vi deler på oppgavene. Visjonen og de strategiske målene oppnås ved hjelp av forskjellige typer handlinger og flere ulike aktører må delta i gjennomføringen i tillegg til kommunen.

*Etter inspirasjon fra stedsutviklingen av Stokkøya strandbar, Bygda 2.0 og kulturhuset Bygdeboksen

Vi har definert følgende strategiske mål gjennom prosessen

- Grønn og klimatilpasset Nesbyen
- Hjertet av Nesbyen
- Nesbyen: et hjem for alle livsfaser
- Den inviterende portalen til Nesbyen
- Styrking av Nesbyens næring og arbeidsplasser
- Trygge og levende møteplasser i Nesbyen

Forslag til visjon og strategiske mål

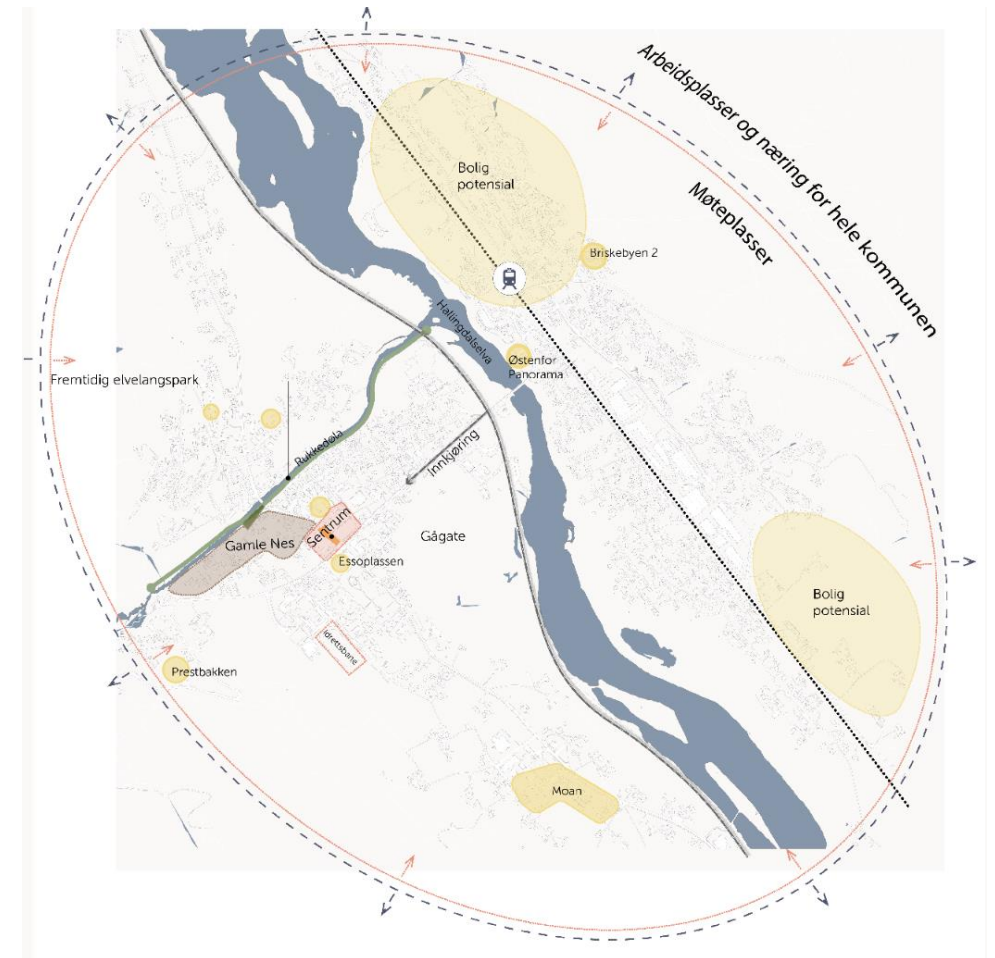
Foto: Nesbyen kommune

Visjon for Nesbyen

Nesbyen – hvor fortid, fremtid og hjerter møtes.

Her ønsker folk å bo, besøke og jobbe. Vi skal sammen skape en levende bygd, med stolt historie, klimavennlige løsninger og inkluderende felleskap.

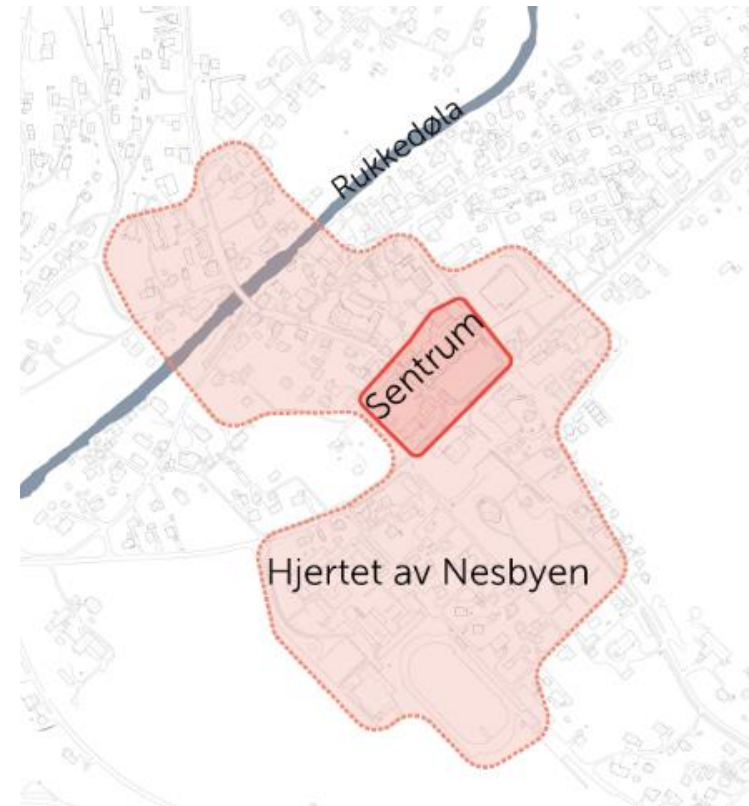

Illustrasjon: Norconsult. Illustrasjonen er utarbeidet på bakgrunn av innspill fra workshops og intervjuer og representerer innsatsområdene for steds- og sentrumsområdene.

Grønn og klimatilpasset Nesbyen

Strategisk mål

Vi vil styrke Nesbyens grønne preg og fremme biologisk mangfold. Flomvollen integreres med stedegen vegetasjon og møteplasser. I hjertet av Nesbyen bruker vi arealene effektivt slik at vi kan gå og sykle til hverdagens gjøremål her. Nye lekeområder og møteplasser skal etableres for å fremme sosial interaksjon og fysisk aktivitet, med fokus på tilgjengelighet og miljøvennlighet. Parkeringsplasser vil bli optimalisert for å frigjøre plass til møteplasser og grøntområder i sentrum.

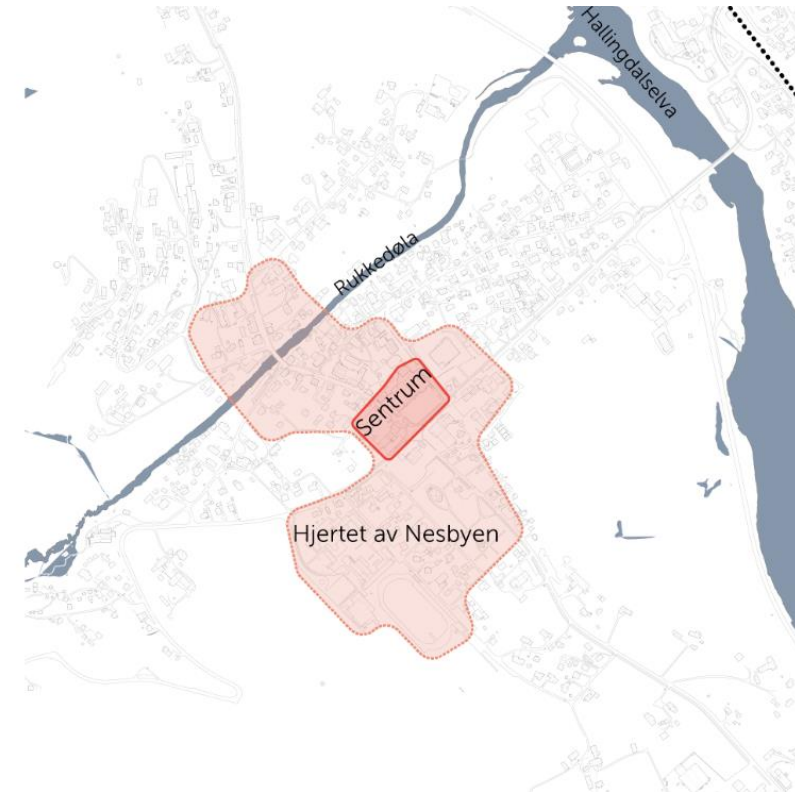

Illustrasjon: Norconsult.

Hjertet av Nesbyen

Strategisk mål

Nesbyen skal være et levende sentrum som tilbyr spennende opplevelser og fasiliteter som hotell, restauranter, møteplasser og arbeidsplasser. Vi vil videreutvikle et sterkt fellesskap basert på samhold, inkludering, frivillighet og aktivitet, hvor folk føler seg hjemme og verdsatt.

Illustrasjonen over viser hvor deltakerne har definert hvor sentrum og hjertet av Nesbyen ligger. Sentrum skal fortettes, ha et torg og utvikles med blandede funksjoner. Deltakerne ønsket at hjertet av Nesbyen skal inneholde gågate i Alfarveien fra rundkjøringen til Hajem, møteplasser, museum, mer lek, arbeidsplasser og ha gangavstand til alt.

Den inviterende portalen til Nesbyen

Inngangen til Nesbyen skal være inviterende og spennende. Her skal bygdas kvaliteter og tilbud reflekteres, og inspirere besøkende til å utforske det Nesbyen har å tilby.

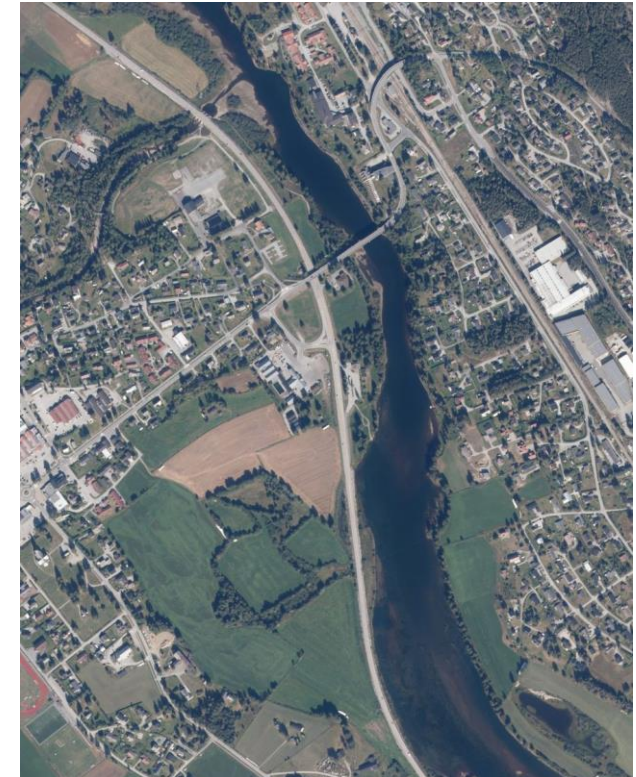
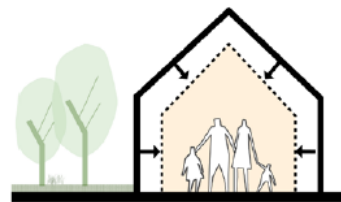
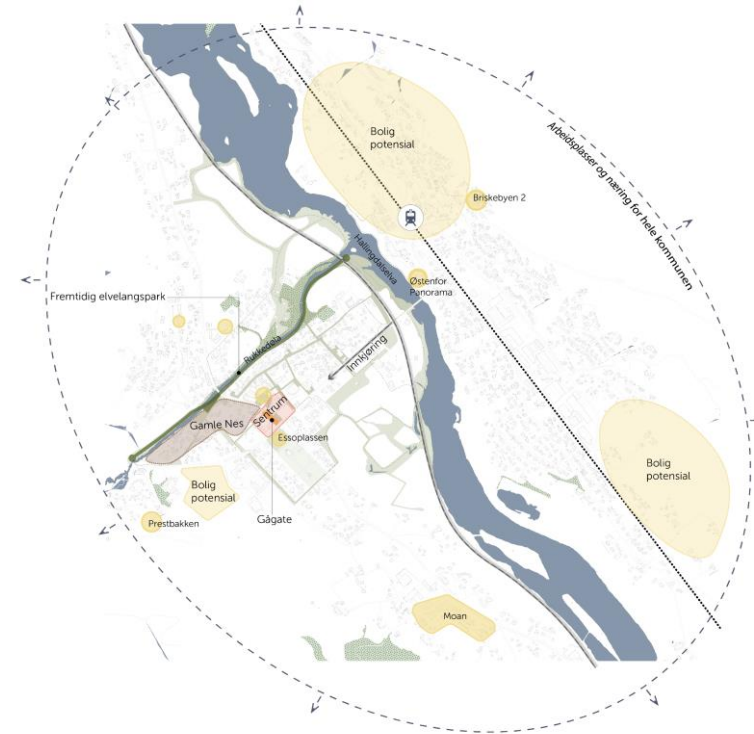

Foto: hentet fra Google Maps og Norgeskart

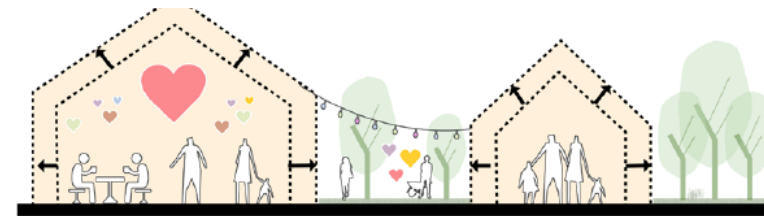
Nesbyen: et hjem for alle livsfaser

Strategisk mål

Nesbyen skal være attraktiv for alle aldersgrupper, ved å tilby et variert utvalg av boliger som dekker ulike behov og livsfaser for både eksisterende og nye innbyggere. Vi vil sikre at boliger er tilgjengelige og tilpasset ulike livsfaser og boformer.

NEDSKALER EGEN BOLIG

UPSCALE FELLES FUNKSJONER

Illustrasjon: Oversikt over boligutviklingsområder (Norconsult).
Illustrasjon: Nye boformer.(Norconsult)

Nesbyen har hjerte for næringsliv og arbeidsplasser

Strategisk mål

Vi vil fremme tradisjonelle håndverk gjennom museet og styrke lokale bedrifter. Vi prioriterer lokal arbeidskraft og produkter, og skaper et økosystem som støtter næringslivet. Næringslivet bidrar aktivt til samfunnsutviklingen. Nesbyen er en turist- og sykkeldestinasjon med tilbud som tiltrekker hyttefolk og syklister, og inkluderer kortreiste produkter, restauranter, kafeer og kulturtilbud.

Vi støtter eksisterende industri og legger til rette for ny industri med fokus på bærekraft og ren energi. Nesbyen skal være rettssamfunnets sete i Hallingdal, med en stolt historie fra vikingtiden og sorenskriverembetet fra 1591. Vi vil styrke Hallingdal tingrett som en regional arbeidsplass og tiltrekke flere høyt utdannede.

Foto: Skrivergården (gamlenes.no) Foto: Hytteområde (Norconsult). Foto: Kjøpesenteret (Hallingdølen) Foto: Syklister (Lars Solheim/Nesbyen kommune). Foto: Bakeri(Norconsult)

Nesbyen har levende møteplasser for alle

Strategisk mål

- Vi vil skape attraktive og trygge områder hvor folk kan samles. Vi vil etablere et torg og en markeds plass hvor lokale varer og tradisjoner kan blomstre, for eksempel bondens marked med mattradisjoner fra Hallingdal. Det indre torget kan flyttes frem eller integreres i senteret for å skape en levende møteplass for innbyggere og besøkende. Rukkedøla skal være en sentral del av Nesbyen, med møteplasser langs elven som fremmer sosial interaksjon og rekreasjon. Vi vil skape engasjement rundt flomvollen, Hælug, som vil symbolisere trygghet, beskyttelse, og nye muligheter. Dette vil bidra til å styrke fellesskapsfølelsen og gi flomvollen en positiv identitet.

Foto: Flomparken (Visit Nesbyen) Foto: Bibliotek (Fritidhallingdal)

Veien videre

Foto: Norconsult

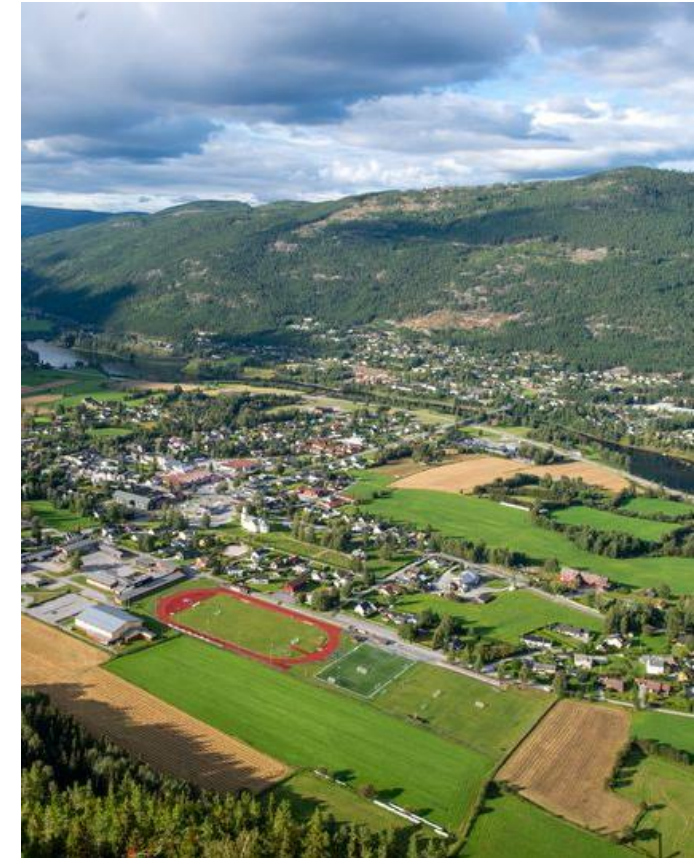
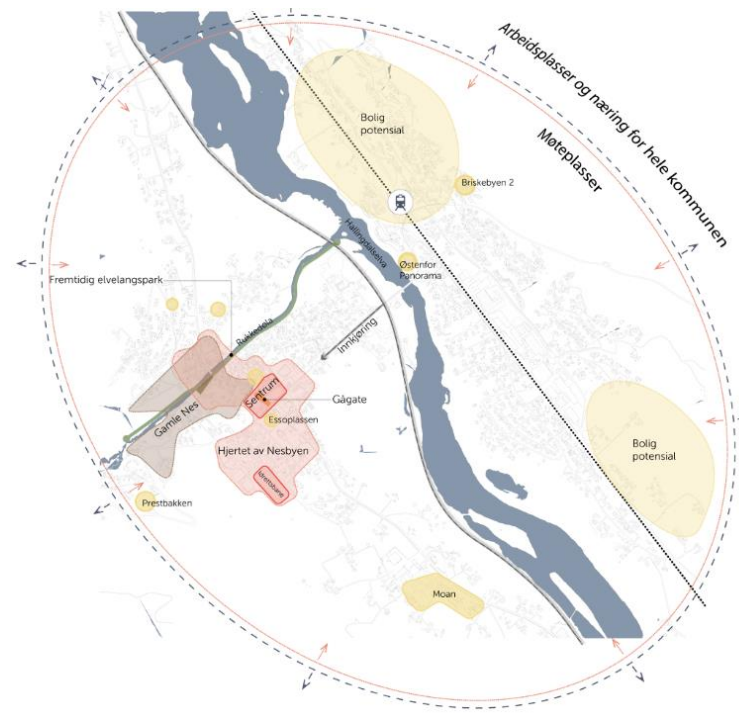

Prosess for å utvikle felles visjon og strategiske mål for steds- og sentrumsutvikling i Nesbyen (2024)

Veien videre

- ▶ Visjonen og strategiske mål blir grunnlag for rullinger av kommuneplanen neste år
- ▶ Norconsult anbefaler å etablere et samarbeidsforum med kommunen, representanter og ildsjeler fra hele Nes-samfunnet
- ▶ Norconsult anbefaler at kommunen raskt identifiserer et åpningstrekk. Det er det første trekket som vil kickstarte ønsket utvikling.

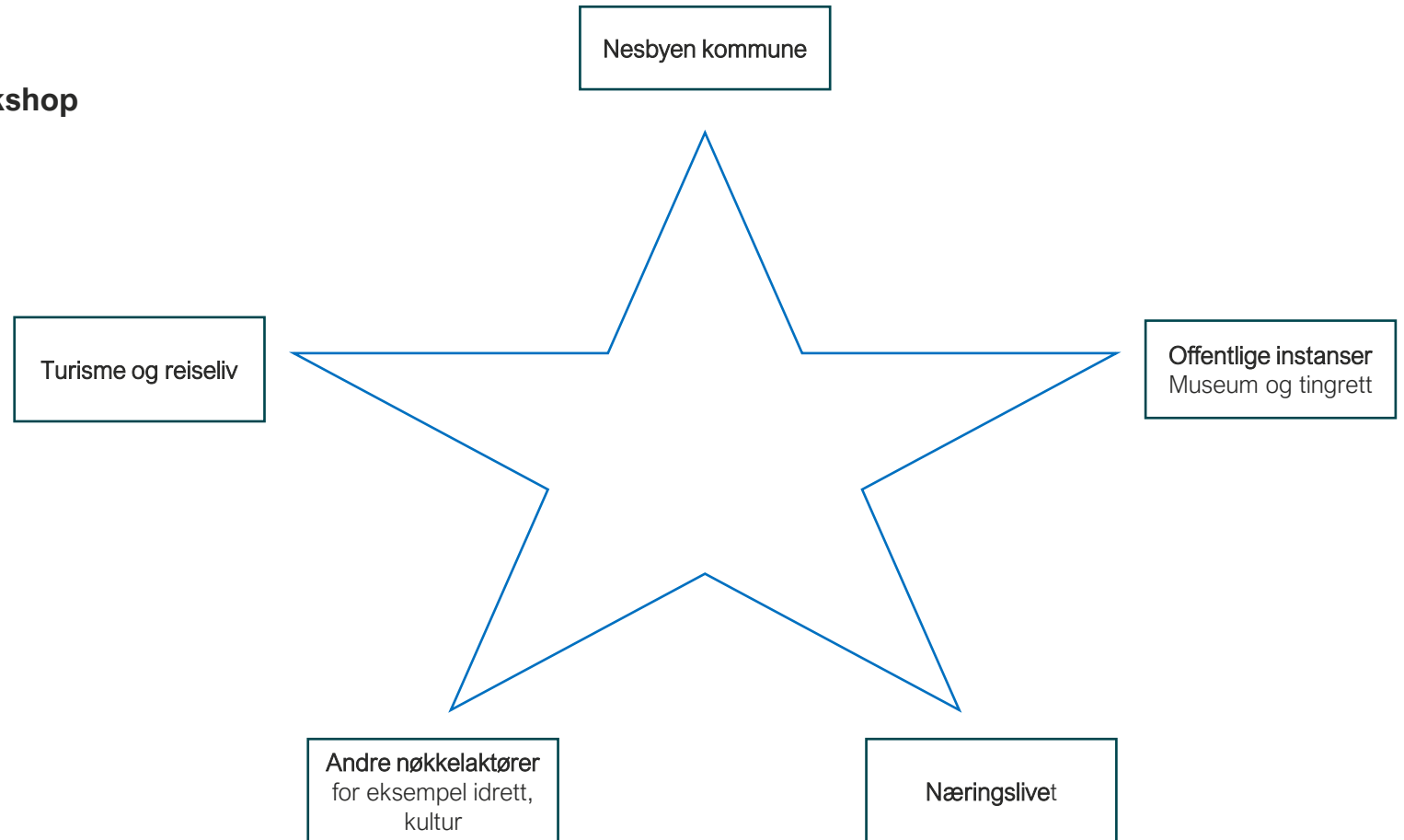

Illustrasjon: Norconsult. Foto: Nesbyen (Nesbyen kommune)

Samarbeidsforum

Anbefaling fra Norconsult basert på diskusjon i workshop

- Det er flere aktører som må samarbeide. Nøkkelpersoner fra hele samfunnet må delta for å få til både fysiske rammer for utvikling, men også aktiviteter, tiltak og prosjekter. Det er kommunen som leder samarbeidsforumet og kommunedirektør er en sentral aktør i forumet. Forhandlingspartnerne har ansvar for å overholde avtaler og gjennomføre tiltak det er enighet om.

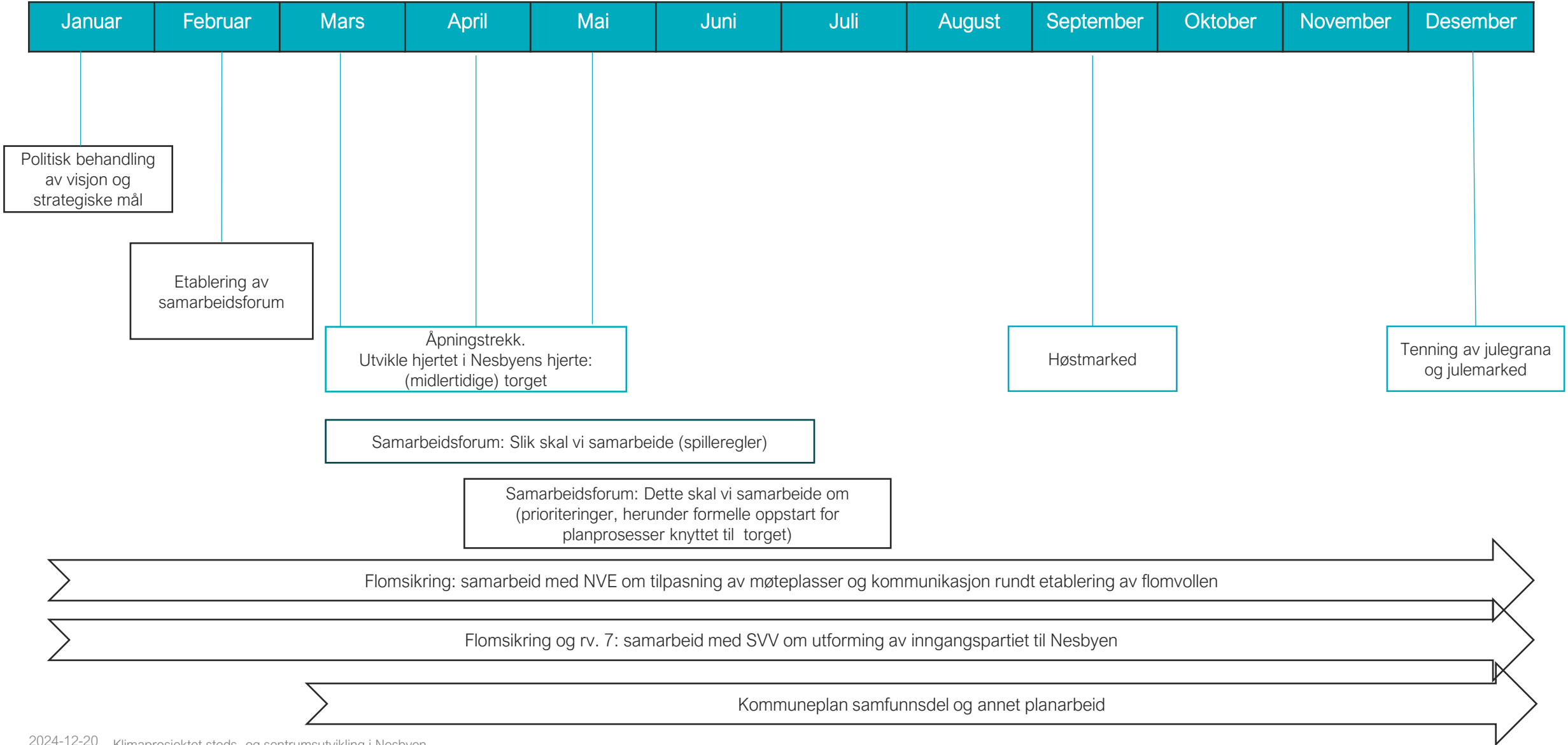

Åpningstrekk i Nesbyen

Anbefaling fra Norconsult

- ▶ Det viktigste for å realisere strategier er å handle. Den første strategiske handlingen som skjer etter strategien er ferdigstilt kalles et åpningstrekk. Åpningstrekket skal underbygge visjonen, og definere retningen og mulighetene for byutviklingens aktører og som vil realisere visjonen, herunder investorer, ildsjeler og næringslivet.
- ▶ Møteplasser er et av de viktigste temaene som ble fremmet under denne prosessen. Det anbefales å etablere en møteplass i sentrum i Nesbyen, nærmere bestemt mellom kommunehuset, Bear House hvor gågate i Alfarveien inkluderes.
- ▶ Åpningstrekket gjennomføres i samarbeid med flere aktører. Kommunen bør ha ansvar for å regulere gate, parkeringsplass og plass til torg. Det må avklares med tingretten hvordan tilgang og parkeringsplass for dem skal løses. Det anbefales også at etablering av et torg og stenging av Alfarveien gjennomføres som et midlertidig prosjekt i første omgang (tactical urbanism). Andre aktører kan bistå med midlertidige tiltak som blomsterkasser, lekestativ, sittebenker, mens andre aktører kan stå for torgaktiviteter som markeder (jul, påske, markedsdager sommer/vinter), kulturarrangement, barnas dag, ungdommens festival mm.
- ▶ Norconsult anbefaler at åpningstrekket blir tydelig definert og gjennomført så raskt som mulig.

Veien videre – overordnet tidslinje 2025

Every day we improve everyday life